

*A.Ü. Veteriner Fakültesi Travmatoloji ve Ortopedi Kürsüsü
Prof. Dr. B. Sıtkı Artun*

KEDİLERDE RASTLADIGIMIZ KONJENİTAL VE TRAVMATİK DAMAK YARIĞI OLAYLARI VE ŞİRURJİKAL SAGITIMLARI

Doğan Aslanbey*

Les Cas des Fissures Palatine Congénitale et Traumatique Chez le Chat et Leur Traitement Chirurgicale

Résumé : 4 cas des fissures palatine (une congénitale et 3 traumatiques) chez le chat, qui présentés aux consultations de notre clinique, aux différentes dates, ont été traité avec succès par la méthode staphylorrhaphie.

Özet : Değişik tarihlerde kliniğimize muayeneye getirilen kedilere ilişkin 4 damak yarığı olayı (1 konjenital ve 3 travmatik) staphylorrhaphie yöntemi ile başarılı şekilde sağıtılmıştır.

Giriş

Diğer hayvan türlerinde olduğu gibi, kedilerde de doğuştan veya sonradan travmaya bağlı olarak oluşan damak yarığı olaylarına rastlanmaktadır. Çoğukez median hatta, bazen unilateral veya bilateral, total ya da parsiyel olarak palatinum durum ve molle'de konjenital anomali olarak görülen damak yarığı olaylarına (Palatoschisis) bazen tavşan dudaklılık anomali de eşlik etmektedir. Letal faktörlerden ileri gelen, bu gibi yapılaş bozuklukları, her tür hayvan yetiştiriciliğinde dikkate alınması gerekli kusurlar olarak kabul edilmektedir (1, 2, 3, 5).

Hangi nedene bağlı olursa olsun, damak yarığı, ağız ile burun boşlukları arasında bağlantı sağlar. Ekspirasyonda gıdalar burun boşluğuna geçerler. Sonra inspirasyonda farinks'den geçerek pnömoni gibi önemli komplikasyon yaratabilir. Doğmasal damak yarığı bu-

*A.Ü. Veteriner Fakültesi Travmatoloji ve Ortopedi Kürsüsü Doçenti, Ankara Türkiye.

lunan yavrular, ağızda negatif basınç yaratamadığı için ememez ve giderek inanition'dan ölürlere (1, 3).

Damak yarığı bulunan kediler, su içme ve yemede güçlük çekerler. Damak yarığından giren su ve gıda artıklarının devamlı irritasyonu sonucu görülen aksırma ve rinitis en belirgin bulgulardır.

Bu gibi olayların sağıtımı için, yarığı kapatmak amacı ile ağız mukozasından alınan bir parça lambo aracılığı ile uygulanan palatoplastie (stahpyloplastie) operasyonuna başvurulabilir. Bu autoplastique operasyon için uranoplastie terimi de kullanılmaktadır (4). Bunun dışında, damak yarığı büyük değilse, lamboya gereksinme duymadan, yarık kenarları karşılıklı olarak dikilmek suretiyle sağıtım amaçlanır (staphylorrhaphie operasyonu) (1, 3, 4). Bu operatif yöntemlerden palatoplastie operasyonunda kullanılan lamboyu besleyen damarların korunmasına dikkat etmek gerekir (1, 2, 3). Operasyon, anestezi den sonra trachea'ya tüp koymak suretiyle gerçekleştirilir. Geniş damak yarıklarında, kenarların dikiş için karşılıklı olarak yaklaşmasını sağlamak amacı ile damakta her iki tarafta, üst dişlere yakın olarak birer ensizyon yapılması gereklidir. Bu ensizyonların uzunluğu damak yarığı boyunu geçmemelidir. Bu olaylarda dikiş yöntemi olarak, yarık kenarlarında nasal mukozaya ince krome kat gütle, mukoperiost lamboların median hat üzerinde karşılıklı olarak ince paslanmaz çelik tel ile dikilmesi önerilmektedir (1). Dikiş materyali olarak tel'in seçimi, hayvanın dili ile dikişleri çıkarma girişimini önlemektir. Bu operasyonda ipek iplik veya sentetik dikiş materyali de kullanılabilir. Dişlere yakın olarak mukozada yapılan ensizyonlara dikiş uygulanmaz. Çünkü bu yaralar kısa sürede kapanır.

Operasyon sonrası devrede, 4-5 gün süre ile parenteral antibiyotik enjeksiyonları yapılır. Hayvana yumuşak ve sulu gıdalar verilir. Ağıza, gıda kalıntılarını temizlemek için serum fizyolojik ile irrigasyonlar uygulanır. Dikişler 10-14 gün sonra alınabilir. Asepsi noksanlığı ve fazla şirurjikal travma, çok genç hayvanların damak kemiği gelişiminde bir yavaşlamaya neden olur (1, 3).

Materyal ve Metod

Materyal: Tablo: I de izleneceği gibi, değişik tarihlerde kliniğimize damak yarığı nedeniyle muayene ve sağıtımı için getirilen 4 kedi materyalimizi oluşturmuştur. Bunlardan birini 4 aylık kediye ilişkin median hatta konjenital damak yarığı, üçünü ise, değişik yaşlardaki kedilerde rastladığımız, yine median hatta oluşmuş travmatik damak yarığı olayları oluşturmuştur.

Metod: Konjenital damak yarığı nedeniyle gereğince beslenememiş, kaşektik ve kronik rinitisli 4 aylık erkek yerli tekir kedide Nembutal ile genel anestezi sağlandı. Sol yanağa yakın mukozadan alınan bir lambo aracılığı ile yarık (000) no. supramid ile gerçekleştiren üç ayrı basit ve bir (U) dikişi ile kapatıldı. (Palatoplastie). Ancak, hayvanın dili ile yarattığı devamlı irritasyon sonucu, dikişlerden birinin açılması lambonun stabil durumunun bozulması ve oluşan küçük aralıktan gıda artıklarının girmesi bu uygulamayı başarısız kıldı.

İlk operasyondan 9 gün sonra aynı kediye staphylorrhaphie yöntemi uygulandı: Nembutal ile gerçekleştirilen genel anestezi ve trachea'ya sokulan tracheal tüp'ten sonra, operasyon masasına sırt üstü tesbit edilen kedinin ağzı bez şeritler aracılığı ile açık tutuldu. Damak yarığının içi ve çevresi serum fizyolojikle temizlendi. Yarık kenarlarından çok ince birer tabaka kesilerek canlandırıldı. Damak mukozası ile damak kemiği arası her iki yana doğru ince uçlu bir makas ile ayırıldı. Daha sonra, damakta iki yanda dişlere yakın olarak ve konjenital damak yarığı boyunca iki ensizyon yapıldı. Bu ensizyonlarla yarık kenarları dikiş için birbirine yaklaştırılabilirdi. (000) ipek iplikle ortaya bir (u) dikişi, her iki uca doğru da basit ayrı dikişler uygulandı (şekil I).

Operasyondan sonra 3 gün süre ile hayvana parenteral antibiyotik enjeksiyonları yapıldı. Hayvanın ağzı bu süre içinde günde bir defa serum fizyolojik ile yıkandı. Hayvanın on gün süre ile sadece süt veya sulu gıdalar ile beslenmesi önerildi. Operasyondan 12 gün sonra, damakta her iki tarafta yapılan ensizyon yaralarının tamamen kapandığı, damak yarığının birleşerek yara sikatriksi olduğu görüldü ve dikişler alındı. Bunu izleyen günlerde kedinin her türlü gıdayı rahatça yediği, kronik rinitis durumunun geçtiği ve genel durumunun düzeldiği saptandı.

Bu olayı izleyen ve (Tablo: I) de belirtilen üç travmatik damak yarığı olaylarında da, yukarıda belirttiğimiz staphylorrhaphie yöntemi uygulandı. Ancak bunlardan 2 nci sırada yer alan kedide, damak yarığı kenarlarını birbirine yaklaştırmak için damağın iki yanında birer ensizyon yapıldığı halde; 3 ve 4 ncü olaylarda yarıkların geniş olması nedeniyle bu ensizyonlara gereksinme duymadan dikişler uygulanabilirdi (Şekil: II, III, IV ve V). Bu operasyonlarda (000) no. ipek iplik ve yarım daire şeklinde yuvarlak gövdeli, ince dikiş iğneleri kullanıldı. Hepsinde de yarığın ortasına bir (U) dikişi ve bu dikişin iki tarafına da sık aralıklarla basit ayrı dikişler uygulandı.

TABLO I.
Kedilerde rastladığımız damak yarığı olayları

Sıra No.	Protokol No. ve tarih	Hayvanın tanımı	Damak yarığının özelliği	Uygulanan operasyon ve alınan sonuç
1	221/24 . 8 . 1972	Erkek, yerli, tekir kedi, 4 aylık	Konjenital	1 . Palatoplastie (Başarısız) 2 . Staphylorrhaphie (Başarılı)
2	44/15 . 2 . 1973	Dişi, yerli, boz kedi 2 yaş	Travmatik	Staphylorrhaphie (Başarılı)
3	253/ 6 . 9 . 1973	Dişi, yerli, alaca kedi, 9 yaş	Travmatik	Staphylorrhaphie (Başarılı)
4	347/24 . 10 . 1975	Erkek, yerli, sarı-beyaz alaca kedi 1.5 yaş	Travmatik	Staphylorrhaphie (Başarılı)

Bu olaylarda damak yarıklarının bir hafta ile on gün sonunda kapandığı saptanarak dikişler alındı. Bunlarda da, birinci olayda olduğu gibi operasyon sonrası bakım izlendi. Herhangi bir komplikasyonla karşılaşılmaı.

Sonuç

Bir konjenital ve üç travmatik damak yarığı bulunan kedilerden ilk olayda baş vurulan palatoplastie yöntemi başarısız sonuçlanmış, ancak bu olay ile diğer üç travmatik damak yarığı olaylarının hepsinde staphylorrhaphie yöntemi ile başarılı sonuç alınmıştır.

Tartışma

Kedilerde beslenme yönünden büyük sakınca doğuran konjenital damak yarığı olayına, biz kliniğimizde 4 aylık bir kedide rastladık. Literatür verilerde de (1, 3) kaydedildiğı gibi, böyle olaylarda hayvanın inanition'dan (Beslenme güçlüğü) ölebileceğı şeklinde belirtilen ciddi prognoz hali bizim olayımız için de söz konusu idi. Çünkü hayvan gereğince beslenemediğinden genel durumu bozulmuş, kaşektik hali ve kronik rinitis tablosu prognoz için elverişsiz ve ağır bulgulardı. Bu gibi olaylarda devamlı olarak serum enjeksiyonları ile hayvanın genel durumunu iyileştirmek isteğı soruna köklü çözüm getirmeyeceğinden; tek sağıtım yolunun literatür kaynaklarda da (1, 2, 3) belirtildiğı gibi, damak yarığının operatif olarak kapatılması gereğine uyarak biz de, ilk olayımızda palatoplastie yöntemine başvurduk. Ancak ağız mukozasından alınan lambo ile kapatılması öngörülen bu uygulamada; lambo'nun kanla beslenmesinin devamlılığını sağlamak, ağız içi gibi bir bölgede, gıda kalıntıları, devamlı salivasyon ve dil hareketleri ile yaratılan irritasyonlar gibi sakıncalarla güç olduğu saptandı.

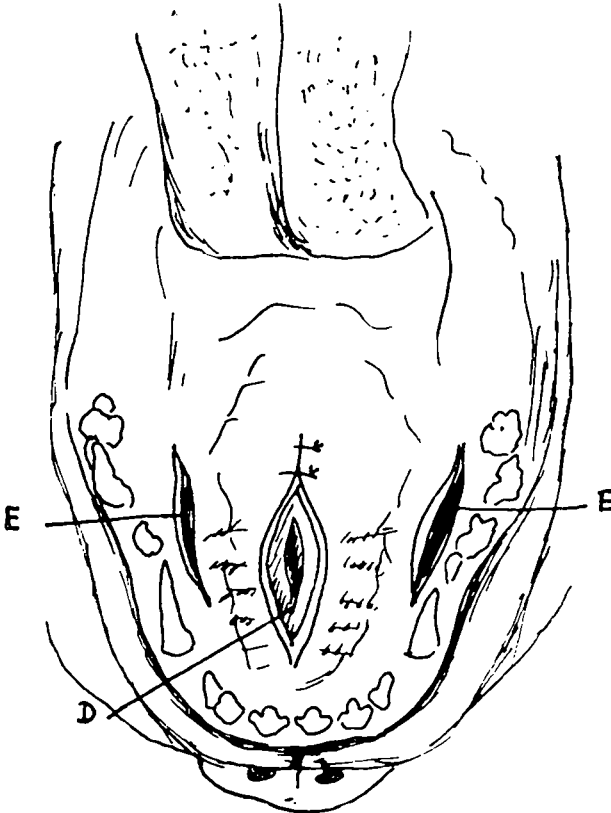
Literatürlerde (1, 2, 3) yer aldığı şekilde yarığın çok ince paslanmaz çelik tel ile dikilmesine, bu dikiş materyaline sahip olmadığımız için başvurulamadı. Bu nedenlere bağılı olarak başarısızlıkla sonuçlanan palatoplastie yerine staphylorrhaphie yöntemine başvurduk. Bu yöntemin bir auplastique operasyon özelliğinde olan palatoplastie'ye oranla daha pratik ve başarılı sonuç verebilen bir sağıtım yöntemi olduğunu 4 olayımıza dayanarak söyleyebiliriz.

Literatür

- 1- **ARCHIBALD, D. J.**, 1973: *Chirurgie Canine*, Ed. Vigot Frères, Paris, 1-1122.

- 2- **BOLZ, W., DIETZ, O., SCHLEITER, H., TEUSCHER, R.**, 1973: *Traité de Pathologie Chirurgicale Speciale Vétérinaire*, Tome I, Ed. Vigot Frères, Paris, 1-467.
- 3- **CATCOTT, E. J.**, 1970: *Medecine et Chirurgie Feline*, Ed. Vigot Frères, Paris 1-574.
- 4- **GARNIER, M., DELAMARE, V.**, 1974: *Dictionnaire des Termes Techniques de Medecine*, Lib. Maloine S.A. Ed., Paris, VIII + 1215.
- 5- **KOCH, P., FISCHEK, H., SCHUMANN, H.**, 1957: *Erbpathologie der Landwirtschaftlichen Haustiere*, Verlag Paul Parey, Berlin, 1-436

Yazı "Dergi Yazı Kurulu"na 26.1.1976 günü gelmiştir.

Şekil I. Damak yarığı olayında uygulanan staphylorrhaphie yöntemi. D) Damak yarığı, E) Damakta iki yanda yapılan ensizyonlar.

Fig. 1. La méthode staphylorrhaphie, pratiqué chez le cas de fissure palatine. D) Fissure palatine, E) incisions sont faites de chaque côté de la palatine.

Şekil II. 3 ncü olayımızın operasyondan önceki görünüşü. Ok, damak yarığını göstermektedir.

Fig. II . 3 ème cas, avant l'opération. La flèche indique au fissure palatine.

Şekil III. 3 ncü olayımız, dikiş uygulanıktan sonra görülmektedir.

Fig. III . On voit le 3 ème cas, après avoir pratiquer les points des sutures.

Şekil IV. 4 ncü olayımızın operasyondan önceki görünümü. Ok, damak yarığını belirtmektedir.

Fig. IV . 4 ème cas, avant l'opération. La flèche indique au fissure palatine.

Şekil V. 4 ncü olayımızda, dikişler alınmadan önceki görünüm.

Fig. V . On voit le 4 ème cas, avant retirer les points des sutures.